

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 104.

Sibiu, Decembre 30/11 Ianuaru 1879.

Anulu I.

Anuntiu de abonamentu la „Observatoriulu“ pe anulu 1879.

Apropiandu-ne càtra capetulu anului, este de lipsa a se cunósce macaru aproximativu numerulu exemplarielor câte sunt a se trage de sub tipariu indata dela inceputu, pentru-cá mai tardiu se nu venimu în strimtóre cu trimiterea de exemplarie întregi. Din acésta cauza amu deschisu si noi mai de tempuriu abonamentu pe Semestrulu I si pe anulu întregu, totu cu pretiurile de mai înainte, adeca:

În Sibiu pe 1 anu cu 7 fl. v. a., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., éra dusu la casa cu 1 fl. respective cu 50 cr. mai multu. În lăintrulu monarchiei cu post'a, 8 fl. pe 1 anu, 4 fl. pe 6 luni.

În afara de monarchia cu porto duplu 10 fl. sau 22 franci pe 1 anu, 5 fl. sau 11 franci pe 6 luni.

Abonamentele se potu face mai usioru prin asemnatiuni (mandate) postali, de a dreptulu la Redactiune în Sibiu, piati'a mica Nr. 27.

Din Romani'a primimu abonamente si în biletele hipotecarie de ale statului, al pari.

În capital'a Bucuresti abonamentele se facu si la librari'a dlui I. Szöllösi în piati'a teatrului.

Din 10 esemplarie abonate efectivu, 1 se dà gratis.

Redactiunea.

Romani din Macedoni'a, Epiru, Tessali'a, Bulgari'a, Serbi'a.

(Urmare si fine.)

III. Acestea cereri ale macedo-romanilor sunt pre atátu de moderate, pre càtu sí drepte, juste, absolutu necesarie, cá se li se implinésca întocma. Ei inse sunt fórté îngrijati, de o parte cà calugarii greci si bulgari, adeca clerulu superioru se va oppune în modulu celu mai obstinatu la infintiarea de scóle romanesci si la introducerea limbei nóstre în biserici; éra de alt'a, cà gubernulu si diplomati'a Romaniei, avendu a respectá cine scie câte inpregiurari internationali, se va feri de conflicte care s'aru potea

provocá din caus'a nationalitatii macedo-romane, fia cu Pórt'a otomana, fia cu Russi'a sau cu ori-care altu gubernu interessatu în cestiune. Dara acei barbati, carii au luatú asupra'si a luptá pentru emanciparea nationale a macedo-romanilor, sémena a fi decisi pâna la mesuri estreme; cà-ci éta ce ne scrie unulu din trensii:

„Russii ne ucigu nationalitatea. În peninsul'a balcanica ne stingu pe ai nostrii. Sub turci totu mai erau ceva scóle romanesci în Bulgari'a; de acuma numai în Dobrogea vomu mai avea, éra în Bulgari'a se nu o speramu. În Macedoni'a sciti ce focu e pe bietii romani, asemenea în Epiru din caus'a cumplitiloru de calugari greci. Stá-vomu noi cu manile la peptu? Destui sunt altii, carii arata nepasare pentru nationalitate. Se vedemu noi cesti-lalti, ce mesure luamu pentru romanismu. Sciti cà grecii si muscalii se servu de ortodoxia pentru a ne desnacionalisa lumea nóstra. Catholici, protestanti ori mohamedani ne facemu, numai se scimu bine cà suntemu si remanemu romani curati. Dacu nu vomu avea ajutoriulu doritu dela Bucuresti, ilu vomu cere dela Rom'a, cà se ne dea popi uniti din Ardealu, numai se fia romani, se ne faca scóle romanesci si biserici romanesci. Asia au facutu miriditii cà se scape de jafurile calugariloru greci, asia si bulgarii la inceputu, pâna ce nu le-a saritu ambasadorulu Russiei în ajutoriu. Pe noi nu ne ajuta Russi'a, ci ne sugruma si innéca în bulgarime, pre unde suntemu amestecati cu acestia. Vomu cere ajutoriulu Propagandei si alu Legatiuniloru dela poterile catholice, cà Itali'a, Franci'a, Austri'a etc.“

Pre candu ne vinu noué informatiuni cà cele impartasite pâna aci, diarele straine implu lumea cu sciri telegrafice din Albani'a (Epiru) si mai de aprópe din districtulu Novi-Bazar situatu între Muntenegru, Bosni'a si Serbi'a, cà Colegiulu de Propaganda fide din Rom'a, a si datu óresi-care instructiuni missionariloru sei din Epiru. Coprinsulu instructiuniloru nu e cunoscutu, cà-ci scirile respective sunt contradictorii, si ori-cátu ar dori cineva se afle adeverulu din acea parte, noi nu speramu se'lu aflamu mai curendu, decátu póte în primavéra dupa ce trupele nóstre imperiali voru fi ocupatu si districtulu Novi-Bazar. În totu casulu, problem'a ce au se'si deslege macedo-romanii este din cele mai anevoioése. Li se va promitte din

mai multe parti ceriu si pamentu, potu se emane în favórea loru diplome, bulle, concordate, conventiuni pe basea unei biserici nationale romanesci, precum vediuramu cà s'au mai intemplatú în lume, si totusi dupa 10—20 ani se se védia cadiuti între doue scaune, sau póte si mai reu: trantiti la parete. Pentru cà se fia în stare de a'si salvá si asigura existenti'a nationale p'între atâtea pericole, din acelu chaote infricosiatu, macedo-romanii au se'si adune tóte poterile spirituali si materiali, se compuna preste totu comitete locali, prin care se operedie comitetulu centrale pe siguru. Ómeni cu stari si averi au în mai multe capitale din Europ'a; densii voru sci se invóce si cooperarea acelora.

Pre candu noi discutamu aici cestiunea poporulu si a dialectulu macedo-romanescu, vedemu cà se apucara si unele diarie din capital'a Romaniei, se ventiledie aceea'si cestiune. „Romani'a libera“ dice în primulu seu din 16/28 Dec.: „Se pare . . . cà noi romanii din Romani'a libera si independenta n'amu fi indestulu petrunsi de indatorirea ce avemu de a sustiné, atátu pre càtu ne-aru ertá midiu-lócele si poterile de cari dispunemu, pe fratii nostrii de sange, inprastiatu mai preste totu loculu în Orientu. E tristu, în adeveru, a vedé cum, în lupt'a pentru existenti'a, dintre nationalitati, romanii aruncati de sórté pe pamentulu Macedoniei (numai? Red. Obs.) se clatina, uitati si nesustinuti de noi, între cele doue elemente puternice, între slavi si greci, carii isi disputa prioritatea politica si nationala dincolo de Balcani.“

Mai de parte „Rom. I.“ reflecta, „cà acea colonia romana atátu de respectabila ar potea se serve la inpregiurari, causei nóstre nationale, patriei romane libere, adi mai cu sama, candu prin incorporarea Dobrogei noi ne-amu apropiatu si mai multu de centrulu Orientulu, unde batu atâtea mii de ánimi române.“ Acelasi diaru isi mai pune si una întrebare, ce trebuea se se fia pusu fórté de multu: „Nu scimu siguru, ce amu fi devenitu pâna aci, daca elementulu latinu ar fi fostu concentratu în întregulu seu, numai în vaile Dunarei.“ Apoi isi raspunde dicúndu, cà tári'a loru este, nu cà se sciu 5 milióne, ci cà se potu afirmá în lume cà unu poporu ce numera preste o diecime de milióne. „Dacu nu întielegemu aceste principii elementarie ale politicei unei natiuni, atunci se renuntiamu de a mai dice cà facemu política nationala si cà

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Cum se tocmesce tieranulu romanu, candu cumpera, fia dela altu tieranu, fia dela negutiatoru.

Opincariulu nostru de e véra, pune pucina merinde în gluga si zechi'a pe umerulu stengu si o ia la sanetósca, adeca pe picioru spre orasiu ori spre tergu si cu bátiu în mana aidá, aidá, pâna ajunge acolo, urmandu-lu si muierea lui séu ducendu-se singuru; de e érna pune paie în opinci, se incinge cu betele preste anteriu si pana se ajunga la orasiu mai abate pe la cate o cárciuma se bea câte unu cindiecu de vinu, cá se se mai incaldiesca.

Intrandu tieranulu la negutiatoru în pravalia dice: Se hie de bine logofete, séu norocu jupane!

Norocu se dea D-dieu nea Párvule, i respundu baietii din pravalia ori stapanulu.

Dá ce mai ala bal'a pe la D-vóstra?

Eaca pace! Mai veniramu si noi pe la orasiulu D-vóstra se ne mai incaibaramu cate-ceva, cà uite, mi-ar trebui si opinci si cióreci si pe nevasta asi vrea s'o inbracu cu scurteica si se-i cumparu si de unu pambriu.

Nu e reu, nea Párvule. Cà romanulu cu ce pórtá si cu ce бага în gura cu atatu s'alege pe lumea asta. Se-ti dau din opincutiile astea tabacite.

Cata cei pe ele?

Nu-ti ceru multu; pentru d-ta le lasu cu patru lei. Multu logofete; mai lasa cà ne cunóschemu de copilu! Am facutu de multe ori cu ande reposatu, taióca alu d-tale. Ce pecatele; d-ta erai o fitia candu i carámu logofetulu élu betranu cu boii mei lemne, fenu, butile cu ghinu si la ori ce avea pásu.

Apoi, neica Párvule, se himu sanetosi, se facemu si amendoi.

Lasa-mi'le jupanasu cu trei lei! Cà ti-asiu dá tamanu catu imi cei d-ta, da vai de mine, e pricin'a cà nu me slabescu angaralili. se prasescu bani în punga:

biru s'a maritu, leu gubernulu nu me trece cu vederea, parcalabulu cum me vede cum me inhatia se i platescu înainte sferutulu San-pietru; mai pune banii izlasului, mai dijma, mai acsidiu si eata dandanalele tóte.

Hie si catu dici d-ta, nea Párvule! Tiene! Se-le porti sanetosielu. Opincile se se rupa, stapanulu se traiésca!

Se te audia sfantú Ilie, logofete!

Dá ciórecii astia cu catu te ar lasá ánim'a se i dai?

Cu doue dieci de lei!

Te trecusi, logofete; paiu norocu meu, ca-mi murira otiiele din batatura de galbeadia, ca nu mai fi mai prinsu d-ta p'în pravalie, ca Stanc'a mea se-mi traiésca — tiésa mai buni de catu a-hastia. Ce ititari se hie astia, par' ca-su sit'a mea, asia sunt de rari. Candu m'oiu umeri la padure, te pomenesci ca s'oru crapá pe d'a 'ntregú. Stanc'a mea zimbeste candu me vede cà iau lucru de tergu. Neamu de neamu n'au cumperatu lucru de tergu, nici gluga, nici camasia, nici antiriu, nici marama, nici hunda, nici androcu, nici fota, nici cojocelu, nici sarica. Dá de, ce se faci. Duce D-dieu pe romanu si cum nu vá elu. Lasa-mi-i logofete cu 15 lei fara trei.

Ba nu, nea Párvule, ca 'ti dau lucru trainicu de Brasiovu.

O hi, domnule cum dici, din vorbele d-tale nu esu. Dá si banii nu-i aruncu în drumu, cà-su munciti, nu-su furati.

Nici noi nu gassiramu mar'fa pe poteci s'o damu de geabá, neica Párvule. Mai vama, mai chirie, mai simbrie, mai unsu ossii se nu scartiaie, mai ce trebue se castigu eu, tóte gramadite la unu locu, ci cà vedi, nu mi-a hi în cadere se ceru multu? Dá pentru d-ta, ca ne scimu ala pe ala ti-i dau mai effhiori si tragu nadejde cà si altadata n'ai se me ocolesci.

Ferésca D-dieu, logofete; nu-mi cunosci hirea. Mie se-mi iésa 'nainte si de pomana mar'fa, nu iau dela altú; ghiu la d-ta cale d'o posthie, numa se-mi

mai scadi ceva la pretiu, ca-mi murira boii ai de 'i scii, si acú o târescu greu de totu.

Hie cu 18 lei, neica!

Ba hie cu 13 lei, logofete!

Ba hie cu 17 lei.

Ba hie cu 14.

Ba hie cu 16.

Ei déca e asia, nici cum dici d-ta, nici cum dicu eu, hie cu 15 lei.

Adú man'a incóce! Ai norocu! Pórtá-i sanetosielu. Se dea D-dieu!

Acú aldamasu cade pe d-ta se-lu dai, logofete!

Asia, neica Párvule! Adú baiete cate unu siépte-si-cinci (adeca 75 dramuri vinu).

Se-ti traiésca cocón'a si mititei! A bunu e, logofete!

Acú, cu voi'a d-tale!

Slug'a, prietne! Nu me ocoli!

Nu! nu!

Ai Stanco fá, se-ti cumparu si tie-ceva. Dá bine Stanco, negustoriu càtu p'aci se ne incurce la socotéla. Or'mi se pare mie. Ia vedi tu. Siépte lei ii amu în coltiú stergariulu, 4 în chimiru (sierpariu) si cu 7 în bríu la tine, oru hi 18 lei?

Sunt, sunt! Ci de n'oru iesi tocma, se facemu de isnóva socotéla. Se mergemu la logofetu Jonitia, ca are si haine bunicele.

Logofete! Acasa esti? Norocu bunu!

Norocu se ne dea domnulu!

Ai o scurteica pentru Stanc'a mea?

Audi acú, cum se n'am? Iea scóte Nitia scurteicile din fundu, ale cu dinaintiele cu vulpe.

Asia logofetiele! Apropiate Stanco d'alege! Vedi se nu te frigi; cérca se iai lucru bunu. Asta se o porti pa'sprediece ai, cà n'o se-ti facu vestminte în tóte dilele. Scurteic'a asta e buna se o ai si pentru biserica, si la hora, si se hie si purtarétia. De s'o potea s'o dai si hie-ti de zestre n'ar stricá, cà la betranetie i mai purtá si bunda. N'o se-mi stai totu inhamurata.

lucramu pentru viitoriulu neamului românesc. In fine „Rom. I.“ inputa greu comisiunei budgetarie, că-ci a stersu anume si postulu de consulu generalu din Salonicu (Tessalonic'a, la mare), unde sunt de aparatu nu numai interese maritime, dara si nationali. Dn. Mich. Cogalniceanu intielesese inportanti'a unui postu diplomatîcu la Salonicu in sinulu Macedoniei si'lu prevediuse in proiectulu seu de budgetu. Dara comisiunea nu'lu vrea. „Că se ne dămu unu atestatu de absoluta nepricepere politica, deocamdata nu amu avea decât se desfiintiamu pe consului nostrii din Orientu, anume din Macedoni'a,“ inchiaie „Romani'a libera“.

O voce de Sirena.

In numerulu seu din 28 Decembre a. c. diariulu rusescu „St. Peterbugskija Vidomosti“ se adresedia cu unu apelu caldurosu catra natiunea romana in care intre altele dice urmatorele:

„Romanii n'au dreptu a fi superati pe Russi cu cari au simpathisatu in decursulu eliberarii poporaloru din Balcani, pentru retrocedarea Bassarabiei. Acesta schimbare de sentimentu se reduce la influentie din Vien'a si Parisu. Deca romanii se indoiescu ca din ce parte au a se accepta la ajutoriu pentru inplinierea misiunei lor, apoi n'au decatu se faca o paralela intre starea actuala a Moldovei si aceea a Transilvaniei, unde majoritatea poporatiuni pe care o formedia cei 1.200.000 romani nu se bucura nici pe a diecea parte de acele favoruri, care li s'au acordatu unguriloru si sasiloru. In tote ramurile administratiunei domnesce limb'a magiara, de si ungurii nu facu decatu a patr'a parte a poporatiunei.“

„Romanii din Ungari'a sunt inca si mai terorizati ca cei din Transilvani'a. La schimbarea acestei stari de lucruri ar trebui se fia indreptata aspiratiunea guvernului din Bucuresci. Regimintele austro-ungare seu mai bine disu cele germano-ungare amenintia cu baionetele lor neincetatu Orientulu sclavicu ori de cateori resuna acolo strigatulu de emancipare. Russi aru primi cu cea mai viua complacere si simpatie aspiratiunile romaniloru de a elibera pe romani din Transilvani'a si Ungari'a. Romanii se nu uite ca nu sunt urmasii lui Atila si ai lui Arpadu ci stranepotii legiuniloru romane de pe tempulu lui Traianu! Ca natiunea lor, care numera la 8 milioane este tare destulu pentru ca sa fia in stare se sfarame jugulu celu de feru alu celoru 4 milioane de magiari, alu acelei natiuni slabe, fara trecutu si fara viitoriu, care ocupa teritoriulu Daciei. Acele neintielegeri nutrite intre Romani si Russi de catra inamiculu comunu, trebuie se incetese. Slavii, romanii si grecii cari traiescu in Orientu, trebuie se simta antagonismulu catoliciloru si alu protestantiloru si trebuie se caute cu poteri unite o scapare din aceste pericole.“

Ori catu de simpaticu si seducatoriu ar si fi acestu limbagiu pentru natiunea romana, din partea diariului rusescu, elu totusi este cu multu mai isolatu si mai slabu, decâtu ca se fia in stare a ne con-

vinge despre sinceritatea lui. Elementulu romanu se simte inca destulu de tare, pentru ca se pota infrunta pericolele ce ilu amenintia din partea unguriloru, cu cari se cunosc si se lupta de secolu. Nu totu asia de tare se simte inse si fatia de panslavismu si de pangermanismu, a caroru tendintie sunt probate si vedite si care isi tragu cercurile loru concentrice totu mai aproape spre anim'a elementului romanu. Amu veditu la lucru pe amendoue si trebuie se le damu testimoniu, ca isi intielegu misiunea si sciu se se folosésca in modulu celu mai eficace de mijlocele de care dispunu. In tempulu din urma pangermanismulu seu mai bine disu panprussismulu a vorbitu in parlamentulu din Vien'a in modu destulu de explicitu si de elocinte prin organulu deputatului Schönerer. Unde tinde si care este scopulu finale alu panslavismului, romanii au avutu ocaziune se o vedea din purtarea rasiloru dupa caderea Plevnei si la inchierea tractatului dela San-Stefano, Tota lumea au intielesu si simte, ca esista o conspiratiune formala intre panprussismu si panslavismu pentru ca se inpartia Orientulu. Numai natiunea magiara si conducatorii sei nu voru se vedea si se intielega acest'a. Deca n'ar fi asia, apoi nu ne potemu inchipui, cum ei in nisce tempuri atatu de supreme si decisive se porta si iau astfelu de mesuri tiranice in contra elementului romanu, in catu elu mai curendu seu mai tardiu pentru ca se scape de persecutorii si asupritorii lui va fi necesitatu se se arunce seu in bratiile pangermanismului seu in acele ale panslavismului. Nu voru ore ungurii se intielega nici acuma ca romaniloru chiaru in interesulu, magiaru nu le este permis si nu potu se fia si se remana, decatu aceea ce sunt si ce voru se fia, adeca romani si numai romani. Deca nu o voru intielege, cu atatu va fi mai reu si pentru unii catu si pentru altii!

Adeverulu in privinti'a demonstratiunii studentiloru din Petersburg.

Din tipografi'a secreta a comitetului revolutionaru rusu a esitu o descriere a demonstratiuniloru studentiloru din Petersburg, precedata de unu apelu catre studentii de la institutele superioare, care are ca motto: „Cine nu e cu mine, e in contra mea“, si coprinde urmatorele:

„Multu asteptat'a „nopte a St. Bartolomeu“ a venitu in fine peste tinerimea nostra, la 30 Novembre, adica a dou'a di dupa inmanarea moderatei nostre adrese catre marele duce mostenitoru. Vre-o doue sute studenti suntu aruncati in temnitia; facultatea de medicina e incongiurata de gendarmi, de casaci si de soldati; studentii au fostu batuti cu bicie si s'au facutu arestari dupa bunulu placu. Si profesorele Tarchanow a fostu arestatu. La 1 Decembre se facu era o intrunire de 900 studenti. Ei fura din nou amenintiati cu casaci si cu nahajkas (cnuturi); de si studentii erau incongiurati de 2000 soldati, totusi ei se decisera a duce la indeplinire schimbarea statutelor si liberarea colegiloru lor. Nici amenintiari brutale, nici lasiele promisiuni ale prefectului politiei, Surow, de a infintiati pentru

studenti o bucataria eftina, n'au ajutat ceva. Rectorele universitatii a fostu destulu de neconsciinciosu de a predă pe studentii politiei. Profesorii Botkin, Iunge, Kosilakow, Gorwitz si altii cerura convocarea unei conferintie; ei protestara in contra procedarii arbitrare a politiei facia de studenti.“

„Lupt'a se inaspresce si se intinde din ce in ce mai multu; a remanea indiferenti aru fi acum o rusine. Noi n'amu provocatu pe nimeni, n'amu comisu nici o crima. Amu atrasu numai atentiunea marelui duce mostenitoru, ca statutetele punu studentiloru nisce margini, care voru avea de consecintia neaperata turburari si agitatiuni; ne-amu adresatu lui in favorea colegiloru nostri de la universitatea din Charkow; s'au pusu tote silintiele spre a ne impedece de la nobilulu nostru scopu, prin mijlocele cele mai ridicule, precum intreruperea comunicatiunii peste Newa. Candu acesta mesura nu folosi nimicu, se lua refugiu la acte silnice. Soldatii russi nu se sfira d'a navali cu armele asupra unoru russi nearmati! Ataculu lor a fostu atatu de violinte, in catu profesorele de chirurgia, Sklisowski, a trebuitu se alerge cu bandagie in ajutoriulu ranitoru.“

„Acesta bravura a soldatiloru russi merita se stea alaturi cu crudimile turcesci din Bulgari'a. Colegii nostrii arestati isi astepta esilarea pe calea administrativa. De aceea trebuie se urmamu lupt'a nostra pane in capetu cu energia. Trebuie se formamu societati si se ne procuramu unu fondu spre a propaga agitatiunea in provincii. Pane candu nu ni se voru acordă cererile nostre cu privire la schimbarea statutelor si la liberarea colegiloru nostri, se nu mai mergemu nici unulu la cursu.“

„Vomu continua lupt'a — si raspunderea precum si urmarile voru cadea preste capetele calailoru nostri. Nu numai poporul rusu, deru Europ'a intraga va judeca acesta lupta cu cnutulu casacului.“

„Invitamu pe studentii de la tote institutele superioare, atatu din Petersburg, catu si din provincii, a se uni cu noi, pentru ca cu poteri unite se scuturamu jugulu rusinosu alu arbitraritatii.“

„Provocamu pe cei de susu a pune in fati'a manifestariloru nostre alte argumente mai convingetore de catu baionetele si cnuturile casaciloru.“

„Romanulu.“

Romania.

Bucuresci, 25 Dec. (6 Ian.) Cei doi ani din urma in veci memorabili in istori'a patriei nostre, au fostu in stare se transforme in catuva nu numai fisionomi'a tiei, ci si spiritele locuitoriloru, pentru cari se deschide ca de sinesi, alta era, altu horizonu, alte perspective, altu viitoriu. Proclamarea si apoi recunoscerea independentiei de catra poteri europene, amar'a nedreptate ce s'a facutu tiei si natiunei prin rapirea Basarabiei, impunerea vointiei Europei ca se luamu Dobrogea chiaru fora voi'a nostra, neintielegerile care s'au si escatu intre noi si muscali din caus'a delimitariloru incercate a se face intre Basarabi'a si Moldov'a pe braciulu Chilieii in susu, apucarea strimtoriloru dela Pórt'a-de-feru

De, omule, despre partea mea asia se hie!

Cu câte parale o dai jupane Jonitia?

Patrudieci de leusiori pentru d-ta!

Ce vorbesti, logofete? Ori elu bogatu me credi, ori ai in gandu se ridi de mine tocma acum la vreme de caruntetie!

E marfa faina, nea Parvule!

Dă cu 40 lei cumparu o vaca si la anu feta si-mi tienu copii si cas'a indestulata de lapte, ba mai dau de mananca si vecinii!

Pote se hie neica Parvuletie, dá gandestite si d-ta la D-dieu; pre legea mea, pe ochii mei, pe copii mei, de-ti castigu mai multu de siépte lei la densa!

Asculta logofetiele! Se facemu cum e bine!

Ieai pe ea 31 lei si'o leitia?

N'am marfa de pretiulu asta!

Mai puiu acolea 2 lei si 1/2 se se faca 35 lei.

Poftesti paralele?

Nu ne dá man'a prietine. Că stii candu nu pierdiu, dau marfa bucuosu!

Atunci sanetate buna, logofete. Ti dideiu destulu!

Cu voi'a d-vóstra!

Umbla sanetosu, bade Parvule!

Hai Stanco, c'omu veni st'aman'a ghiitore; dá d'o hi mai eftioru! Mai bine cu banii de ne remase in punga, si cu ce omu mai ciupará de ia de colea se luamu livedea de pruni dela ande hinciu George alu nostru, cá o face vendietore pote. Se-mi aduci aminte se-i vorbimu.

A dou'a di se duce la hinu si i dice:

Bine te am gassitu hine!

Bine ai venitu nasiule! Dă ce ventu a batutu se ghii pe la noi?

Eca hine, nici unu ventu, dá am ghisatu as-nópte unu pushiu de ghisu uritu. Aci e hin'a? C'am ghisat'o cá era bolnava si odata mi s'a batutu chieptu de ciuda.

Nevast'a e tiepana! Fa Florico, esi afara c'a venitu nasu! Duca-se focului, nasiule ghisu reu!

in peru?

Toti nasiule!

Da Furnic'a a depusu?

Mai are trei st'amani, fara doua dile!

Da pop'a Radu acasa e, ori o hi plecatu la orasiu?

Ba e p'acolea nasiule. Asi plecatu! — Asiu vrea nasiule se-ti ceru povati'a d-tale cá unu ce esti mai mare cá mine si te ascultu: mi-a totu ruptu manic'a alu de cuscu Mateiu, cá se-i dau lui locsioru ala, de e la nasu d-tale colea.

Cuscru teu — hie verb'a intre noi — nu'lu cunosti? Nu e romanu de omenie, si candu o hi la adicate, n'are nici bani! De ai stremtorare, poti se mi'lu vindu mie. O hi siépte prajini! Câte 10 lei facu 70 de lei. Ti-i puiu banii josu acuma. Noi amu mai avutu daraveri. Nu te shii de mine.

Hie dara cum dici d-ta nasiule; scóte banii si hai se bemu aldamasiu!

Loculu l'au pretiuitu 70 de lei si la cárciuma beura 35 de lei. Vorb'a aluia: unde e marfa e si paguba.

Bucuresci.

Grigore M. Jipescu.

Eva seu Giurulu Lumei in cincii scrisori.

De Paul Féval.

Traducere de: Dimitrie Petrescu.

(Urmare.)

Lordulu Wolsley, intrandu, mi-a vorbitu forte rece, apoi, nevoindu a siede, a scosu din profoliulu seu doue bilete de banca, pe cari le a pusu pe marmur'a caminului:

— Priimesce multumirile nostre, dise elu retragenduse indata. Milady si eu amu alesu unu altu medicu.

Asia dar sunt gonitu din fati'a ei! Vai! Scarlate, fie-ti mila de mine!

Ia in seriosu superarea mea si trimite-mi unu bunu consiliu. Mai pociu eu incercá de a o vedea? Trebuie se plecu! . . . . Se plecu! acesta ar fi odiosu! Ev'a, biat'a copila! . . . . Voiu remanea pentru Ev'a.

A treia scrisóre.

Robertu catre Scarlatu.

Ticalosu nebaru ce sunt! amu cetitu si rescetitu scrisorile ei si nu o am ghicitu! Cum am potutu se credu catusi de pucinu ca o alta ar sci se scie asia? Cum, chiar' dela prim'a linia, n'am recunoscutu gandirea ei? A plecatu, Scarlate! e perduta pentru mine, perduta pentru totu-deauna! Si me iubia! . . . . Astadi de diminétia, unu tieranu mi-a inmanatu o scrisóre; am recunoscutu pen'a Evei si m'am grabitu a rupe sigilulu. Éta ce am cetitu:

„Adio, Robertu, nu pociu remanea acolo unde esci, fara a te vedea. N'am nici o sora. Erta-mi o mistificare ce singuru mi-ai inlesnit si care mi-a in-sielatu cate odata suferinti'a. Te parasescu, pentru ca te iubescu.“

Si eu care o acusamu! Eu care ii facemu o crima din vecinicele sale indoieli! Eu care aveamu o mila despretiuitore pentru tota silinti'a ce-'si dá spre a 'mi ascunde anim'a sa! Oh! de ce am departatu dela mine acea insciintiare frésca ce me indemná se o binecuvintesu, pentru tota fericirea ce-'mi dá scrisorile pretiutei sale sorori? De ce am inchisu cu incapatinare ochii? Dar atunci, pe cine am veditu eu in sér'a sosirei mele la Dinan? Cine era tiner'a feta! . . . . Vai! si ce-'mi folosesece acesta acum? Me iubea!

Suferu; capulu imi arde. De candu am primitu acesta scrisóre, nisce friguri ardiétore me scutura.

Trebuie se plecu cu tote acestea, Scarlate, se plecu indata. O voiu revedea. Chiar' de ar trebui se scormonescu satele cele mai necunoscute din Angleter'a o voi revedea.

A patr'a scrisóre.

Scarlatu catre Robertu.

Pentru numele lui D-dieu, raspunde-mi amicul meu. Éta mai bine de unu anu, de candu nu mai am nici o scire dela tine. Fara nici o indoiala, ai parasitu Dinanulu de multu tempu. Abia am sperantia ca-ti-va

in potestatea Austro-Ungariei, infintierea unei mari societati rusesci de corabiere pe Dunare, cu scopu de a face concurentia catu mai periculoasa si nimicitoare societatii austriace de vapora, cerbicia bulgarilor de a nu se supune la decisiunile congresului dela Berlinu, tote acestea evenimente facu, ce e dreptu, una parte mare a ingrijirilor nostre; dara mai sunt si altele interne, intre care cestiunea indigenarei evreilor nu este cea din urma. Intr'aceea totu reulu isi are si partea sa buna. La noi pana acuma apucase a se desvoltá bine sentimentulu patriotismului; sciámu adica mai toti, cá trebue se ne conservamu si aparamu patri'a pe care o avemu, cá-ci daca o amu perde, amu remanea fora nici-o patria propria. Acelu patriotismu alu nostru inse era cu totul unilateralu si mai multu numai pathologicu. Cei mai pucini ómeni reflectá, cá intre impregiurarile nostre nationalitatea este conditiune essentiala a patriotismului, este spiritulu seu datatoriu de viatia. A iubi ori-ce tíera numai pentru-cá ea iti satisface tote trebuintiele materiali omenesci, nu este nici-o virtute; ba din contra, acela care iubesc o tíera numai pentru-cá aceea 'lu satura si ingrasia, nu este mai multu de cátu unu egoistu miserabile, care póte se aiba diece patrii in viéti'a sa, unu cosmopolitu de aceia, a carui patria se afla in punga si in cass'a Wertheimiana. La noi sentimentele de nationalitate au inceputu se strabata mai afundu in masele poporului mai multu numai dela 1848 si mai virtosu dela 1858 incóce; astadi inse ele petrundu prin tote clasele si páturele societatii nostre. Pana acum literatii si diaristii spunea din candu in candu, cá mai sunt, afara din Romani'a, si pe airea romani, atatea milióne si sute de milióne. Astadi ni se pare cá amu fi prea pucini romani pe lume; de aceea multi, pe carii mai inainte nu'i durea capulu de romanii de prin Dobrogea si Bulgari'a, te intréba cá ore cati sunt aceia, cati cei din Serbi'a, si ce se va alege de poporulu macedo-romanu, si ore nu s'aru potea concentra cátu mai curendu macaru câteva sute de mii romani curati pe teritoriulu Romaniei libere, spre a se inmulti si consolidá mai iute si mai cu bunu resultatu elementulu nostru, in fine, cá pentru-ce nu au fostu invitati si adusi din Basarabi'a cea perduta estimpu cei mai multi romani si colonisati dincóce. Spre a satisface aspiratiuni de natur'a acestora, unele diarie, anume „Romanulu“ si „Romani'a libera“ se ocupa mai in adinsu de sórtea poporului macedo-romanu; dn: N. Jonescu interpeléda pe ministeriu in Camera in caus'a calugariloru de nationalitate romana din muntele Athos; in acela si timplu publiculu literatu din o parte mare a Romaniei a datu pana acum la bibliotec'a monastirei romanesci de acolo, una colectiune mai mare cá de 12 mii volume si fasciclii de carti romanesci, éra archimandritulu Chiriacu (moldovanu de origine) venitu din vér'a trecuta in Romani'a, continua a inmulti acea colectiune. Scopulu este nationale si sublimu. Din muntele Athos apropierea de macedo-romani este mai Facilitata de cátu preste

ajunge acésta scrisóre in mani. Pune capetu, rogu-te, nelinisei mele.

Ultim'a ta scrisóre, vechie de patruspediece luni si pe care o recitescu adesea, nu pré-me linisteste. Pare dictata de o minte bolnava. Totu ce am potutu intielege este ca, la acea epoca, érai fórté inamoratu si prea nefericitu. Nu e aci timplu de a'ti cere chei'a romanticelor tale secrete. Te cunoscú Robertu; candu acea minunata frumusetie iti dise buna diu'a, farmeculu se risipi cá prin magie.

Nu esci din acei ce plangu multu timplu perderea unui idolu, si a'si jurá cá acea frumósa decisiune de a percurge Angletera cá unu cavaleru raticatoru e totu pe cale de a fi inceputa. Atatu mai bine! ar fi fostu o nebulnie mai multu pe comptulu teu, ce nu are nici o trebuintia de a mai fi lungitu.

In locu da acésta, atinsu de dreptele mele mu-strari, si nimicu ne mai impiedicandu-te de a realisá marea ta caletorie, ai luatú drumulu de feru séu vaporulu, si caletoresci inca. Bravo, amice, imi place se-ti vedu acésta ardóre!

Dar' pentru ce se nu-mi inpartasiesci si mie descoperirile tale? In ori ce tíera te vei fi aflandu, ai fi potutu aflá mijlóce spre a'ti tramite scrisorile in Franci'a. Nepasarea ta este de neiertatu, si trebue se te gandesci cá me supera multu. Eu, 'ti am scrisu nu sciú de cateori! am fostu pana a umblá pe la ministerie fara a mai vorbi de notele ce am trimisu pe la diferite consulate.

Tramitu unu duplicatu alu acestei scrisori la Buenos-Ayres, unde nisce informatiuni me facu a crede ca te poti aflá. Ori si cum, presupunu, cunoscendu-ti caracterulu, ca vei voi se revedi Dinanulu la reintórcerea ta in Franci'a. Vei aflá acolo colectiunea depe-siiloru mele. Adio, amiculu meu, raspunde-mi, si fá asia cá se ne inbratisiamu catu mai curendu.

(Va urmá.)

Bulgari'a danubiana. Monastirile din Athos sunt puse din nou sub immediat'a protectiune a poteriloru europene, prin urmare din acelu punctu se póte opera cu bunu resultatu in favórea poporului macedo-romanu; si se va opera de siguru, mai alesu dupa-ce monastirea romanésca din Athos va trece si prin o reforma radicala, la care tinde interpelatiunea dlui Jonescu primita in Camera cu tota buna-vointi'a nationala ce a meritatu. Dintr'o data se facu si colectiuni de carti scolastice pentru scólele care au si inceputu a se deschide prin comunele romanesci, alu caroru numeru s'a inmultitu prin tragerea corectiva a liniei de demarcatiune, ce incepe la cetatea Silistriei (Dorostorum) si ese la Mangali'a pe malulu Marei negre, din cauza cá in districtulu Silistriei sunt multe comune, sau intregi, sau in maioritate romanesci. Noue nici decum nu ne convine cá se ne amestecamu si inmultimu elementulu nostru cu tote rasele si adunaturile din lumea larga, cum vedemu cá se incérca se faca vecinii nostrii in ruptulu capului; cu atátu mai pucinu voimú se facemu cuiva sila si se 'lu desbracamú de a sa nationalitate genetica, daca nu'i convine lui. Daca amu voi se absórbemu, avemu dejá elemente straine, prea destule in mediuloculu nostru; nu le ceremu inse nimicu mai multu, decátu patriotismu sinceru si curatu, daca voru se se foloséca si de drepturile politice ale statulu nostru. A le cere mai multu, ar fi o tirania; dara patriotismu de nomadi, de vagabondagiú, nu vomu suferi nici-odata. Aspiratiunea nóstra suprema si unica in cestiune de nationalitate este, cá poporulu romanescu in locu de a mai scadea la numeru prin desnacionalisarea artificiósa si prin renegati, mai virtosu se crésca, se se inmultiéca preste totu, din sinesi insusi, se si nationalisedie cum amu dice, cultur'a si civilisatiunea sa, se stea in necurmata comunicatiune si relatiuni cu popórale neo-latine.

Vedemu cá mai alesu diariile din Ungari'a publica despre noi si despre trupele nostre mai multe fabule din Dobrogea, de conflicte cu bulgarii si cu muscalii, de nesupunere, versari de sange etc. Din acelea faime un'a singura se adeverédia: lips'a de locuinte, de mána cu scumpetea ce domina in orasiile Dobrogei. Compare inse oricine starea trupeloru austriace din Bosni'a si Hertiegovin'a cu ale nostre cele din Dobrogea, si apoi se vorbimú mai departe. Pentru ai nostri sunt de ajunsu 24 pana la 48 de ore cá se traga chiaru din capital'a Bucuresci orice le place, pe calea ferata la Braila-Galati, de acolo éra si pe calea ferata Cernavoda-Constanti'a, sau pe Dunare la Macinu. Dara in fine precum au petrecutu oficiarii si functionarii rusesci optu luni in acea provincia, voru petrece si ai nostri, éra in primavéra, care in Dobrogea se si incepe preste dóue luni, gubernulu si populatiunea se voru apucá cu tote braciile de restauratu si edificatu din nou.

In cátu pentru celalalte faime si greutati, n'amu putea face lectoriloru „Observatoriulu“ mai spre placere, decátu a citá articulu primu alu diariulu ministeriale „Romanulu“, care sátulu si elu de vorbe góle, in fine se decise a rupe tacerea si a dá din Dobrogea informatiuni scóse din raporturi oficiali si din scrisori private demne de credintia. R., preste cá in timplu ocupatiunei rusesci tote celalalte populatiuni au fostu sacrificate bulgariloru, carii apoi predau, ardeau, devastau satele turcesci si bulgaresci, taiándu si spendiurandu pre cáti mohamedani apucau, fóra cá muscalii se'i inpedece. De aici se póte esplicá diversitatele sentimentelor, cu care au fostu primiti romanii in Dobrogea. Turcii si tatarii carii facu maioritatea, romanii carii urmédia la numeru dupa aceia, apoi si grecii abia'i asteptau, cá prin ocupatiunea romanésca se se puna odata capetu suferintiei lorú; din contra bulgarii vedeau cu oróre venindu ocupatiunea romanésca. Este adeveratu, cá in momentele ocupatiunei s'au amestecatu si populatiunea bulgarésca in manifestarile celorulalti locuitori, dara in fundu ei isi vedea dominatiunea scapata din máni, si in locu se se bucura, mai vertosu se temea. Mai virtosu Mahomedanii au primitu cu lacrimi de usiorare pe romani. De aci inainte R. urmédia asia:

„In unele localitati, Bulgarii crediura cá potú urmá de a jafui pe Mahometani si de a'i tratá cá pe sclavii lorú; autoritatile romane intervenira in favórea celoru impilati si intr'unu satu mare se intemplá chiaru o bataia intre mai multi bulgari armati cu pari, si cáti-va soldati romani; de aci urmara contusiuni mai multu sau pucinu grave si arestari; déra nici in acésta localitate nemultiamirea Bulgariloru de a se vedea pusi pe picioru de egalitate cu cei-lalti locuitori ai tiei nu degenerá in rebeliune. Afara din acestú singuru casu, nu cunóscemu nici unulu unde necasulu firescu alu Bulgariloru se fi trecutu in fapte de violentia. O scrisóre particulara din Babadag ne spune cá in

primele dile ale sosirei ocupatiunei romane, Bulgarii aveau in tote noptile conciliabile, pana la doue, trei ore; inse cu incetulu ei se stemperara si astadi fia-care isi cauta in liniste de ocupatiunile sale.

In Constanti'a, unde ocupatiunea romana a fostu primita cu unu mare entusiasmu, s'a intemplatu dilele trecute unu conflictu intre mai multi oficiari rusi si unu birtasiu grecu. Autoritatile au intervenitu si oficiarii rusi au fostu arestati de superiorii lorú. Déra acestu faptu este de domeniulu simplei politie, in care politic'a nu are nimicu a face. Chiaru la noi in tíera se petrecu dilnicu asemeni fapte.

Mahometanii, cari fugisera in massa, si mai cu osebite laboriósa si onest'a poporatiune tatarésca, se intorecu cu incetulu prin satele lorú si 'si facu adaposturi in ruinele caseloru lorú de odinióra. Protectiunea autoritatiloru si munc'a lorú propria le va permite, speramu, in curendu a reconstitui celu pucinu in parte din averea perduta.

Cate-va diarie din capitala au reprodu su o proclamatine manuscrisa, facuta de nisce Bulgarii din Tulcea. Faptulu este esactu. Interdicerea de a pustii padurile, dupa cum s'a facutu in tota Bulgari'a, aplicarea chiaru a regulamentulu turcescu de a nu se scóte din paduri de cátu lemnele uscate, si secestrarea lemnelorú taiate in contra acestoru dispositiuni, a motivatu acea proclamatine, facuta póte de unu bulgaru séu doui. Form'a si stilulu ei aréda ce felu de ómeni au compusu-o. Ceea-ce e caracteristicu intr'ensa, este cá vorbesce de libertatea pe care Bulgarii au gustatu-o supt dominatiunea rusésca. Negresitu nu póte fi vorba de adeverata libertate, cáci ea nici odata nu se va impaca cu autocrati'a, ci numai de libertatea ce o aveau bulgarii, adica o mica minoritate, de a dispune de gubernarea, de averea si chiaru de viéti'a unoru poporatiuni cu multu mai numeróse de cátu densii. Eca dupa ce suspina Bulgarii si ce'i nemultiamesce in contra nóstra. Nu ne indoimú inse, cá cu timplu voru veni la simtimate mai drepte si voru invetia ce este adeverat'a libertate.

Déra aceste simptome nu s'au manifestatu de cátu in primele dile ale ocupatiunii romane; acum totulu a reintratu in cea mai perfecta liniste. Romanii ocupa totu teritoriulu pana la lini'a hotarita de comisiunea europeana, fara a fi superati si ingrijiti de nimicu: din contra, suntu pretutindeni imbraciosiati cu cea mai mare iubire, si nemultiamirea Bulgariloru trebue se taca in faci'a multiamirii marei multimi.

Si apoi, chiaru poporulu bulgaru, acela care nu se mesteca in ueltilire unu micu numeru de agitatori, este fórté multiamitu si 'si ingrijesce in liniste de munc'a sea.

Déca se intempla ici si colea cá poporatiunea mahometana se mai fia superata si hartiuita, autoritatea intervine indata si dreptatea e facuta.

Gubernulu s'a ganditu mai nainte de tote a asicuré Dobrogei o buna justitia, cá-ci mare era setea de justitia in acea provincia.

Nu e indouielá, cá organizarea judecatorésca din Dobrogea, in ceea ce privesce mai cu séma poporulu, trebue se fia invidiata de restulu Romaniei. Inse, dupe scirile ce avemu, acésta justitia mai ca nu are ce face, atátu de pacinica e poporatiunea si atátu de neinsemnatu e numerulu proceselorú.

Impositele se percepu lesne; taxele vamale, de si unele ridicaseru la inceputu ore-care nemultiamiri, din cauza ca suntu mai urcate de cátu cele ce se percepeau in trecutu, se incaséza totusi lesne si cu multu mai pucine fraude de cátu pe la noi, unde frustrarea statulu de drepturile vamale este organizata de o céta de samsari evrei.

Éca, in scurtu, totu ce scimú despre Dobrogea. Credemu cá aceste informatiuni, sicure si rigurosu esacte, departe de a ne ingriji despre nou'a nóstra posesiune, ne autorisa din contra a dice, cá nici odata provincia nu 'si a schimbatu dominatiunea cu mai mare inlesnire si cu mai mare fericire.

Acésta este pentru Romani'a unu triumfu, pe care in desiertu s'aru incerca cine-va a i'lu rapi.“

Sciri diverse.

Sibiiu. (Sciri locali.) Daca timplu in serbatorile Craciunulu dupa calindariulu gregorianu a semnatu mai multu cá pe la Pasci, móle si fóra nea, de Craciunulu julianu a datu o ninsóre, ce tinú aprópe 24 de ore coperindu suprafaci'a pamentulu cá de 40 centimetrii. Asia abia acum avemu érna alba, nu inse cu geru mai mare cá de 6 pana la 10° Reaum. sub 0. In dio'a de an'ái a nascerei Domnulu escel. sa dn. arhiepiscopu si mitropolitulu Mironu Romanu a celebratu si liturgia cu a'stencia de 10 preoti. In acea si a dou'a di esc. sa i'arunú la mesa câte 25-30 de persóne din diverse ramuri ale societatiei alese.

